

ALUEIDEN KESTÄVÄN KASVUN JA ELINVOIMAN TUKEMISEN MYÖNTÖVALTUUDEN JAKO ITÄISEN JA POHJOISEN SUOMEN OHJELMIEN TOIMEENPANOON

Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelma ovat hallitusohjelmaan perustuvia ohjelmia, joiden tavoitteena on edistää taloudellista kasvua, elinvoimaa, investointeja, osaamisen kehittämistä ja työvoiman saatavuutta. Toimenpiteillä edistetään myös koko Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Ohjelmat luovutettiin pääministeri Orpolle helmikuussa 2025 ja niiden toimeenpano kestää koko hallituskauden. Osa toimenpiteistä jatkuu myös sen jälkeen.

Ohjelmien teemat ovat yhtäläiset, mutta alueiden osin erilaisista lähtökohdista ja painotuksista johtuen toimet ovat osin erilaisia. Teemoja ovat:

1. Kestävä kasvu, uudistavat investoinnit ja alueiden elinvoima
2. Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu
3. Kestävä matkailu
4. Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus
5. Turvallisuus, huoltovarmuus ja omavaraisuus
6. Fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus

Hallitus päätti huhtikuun 2025 puoliväliriihessä ohjelmien strategisten toimien käynnistämisestä. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahan kohdentaminen ohjelmien toimeenpanoon on yksi näistä toimista. Puoliväliriihen päätöksen mukaisesti määräraha kohdennetaan isoihin, ylimaakunnallisiin hankekokonaisuuksiin, joilla haetaan laajaa vaikuttavuutta ja alueiden välisen yhteistyön vahvistamista.

Käytettävissä olevassa määrärahassa on kyse peruuntuneiden ohjelmakauden 2021–2027 Interreg-ulkorajaohjelmien (Kolarctic, Karelia ja Kaakkois-Suomi-Venäjä) kansallisesta vastinrahoituksesta, josta 16 106 000 euroa valtuutena siirrettiin vuoden 2023 1. lisätalousarviokäsittelyn yhteydessä momentilta 32.30.64 momentille 32.30.40 (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen, siirtomääräraha 3 v.). Talousarvion mukaan rahoitus tulee käyttää ensi sijassa ulkorajamaakunnissa. Vuonna 2023 budjetoitu 16 106 000 euron valtuus on käyttämättömänä uusittu vuosien 2024 ja 2025 talousarvioissa momentille 32.30.40.

Esitys myöntövaltuuden jaoksi

Valtioneuvosto päättää valtion vuoden 2025 talousarviossa momentille 32.30.40 (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen, siirtomääräraha 3 v.) uusitun 16 106 000 euron myöntövaltuuden kohdentamisesta Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien toimeenpanoon.

Myöntövaltuus, ja sen käytöstä aiheutuviin menoihin tarkoitettu määräraha, jaetaan rahoittavana viranomaisena toimivalle Etelä-Karjalan liitolle. Rahoittavan viranomaisen valinta perustuu Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelma-alueisiin kuuluvien maakuntien yhteiseen esitykseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö myöntää erillisillä päätöksillä valtuuden käytöstä aiheutuviin menoihin tarvittavat määrärahat Etelä-Karjalan liitolle.

Myöntövaltuus esitetään jaettavaksi indikatiivisesti itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien kesken siten, että Itäisen Suomen ohjelmaan kohdentuisi 12 000 000 euroa ja Pohjoisen Suomen ohjelmaan 4 106 000 euroa. Perusteena Itäisen Suomen ohjelman suuremmalle osuudelle on erityisesti Kaakkois- ja Itä-Suomen haastava talous- ja työllisyystilanne johtuen muun muassa itärajan sulkemisesta. Itäisen Suomen ohjelma kattaa maantieteellisesti useamman maakunnan alueen. Myöntövaltuuden indikatiivisella jaolla mahdollistetaan rahoituksen joustava kohdentuminen ja myös ohjelmien yhteiset hankkeet.

Myöntövaltuutta voidaan käyttää kaikkien ohjelman kuuden teeman edistämiseen. Hankkeiden tulee edistää alueiden välistä yhteistyötä ja mukana tulee olla toimijoita ja hyödyn kohdentua vähintään kahden maakunnan alueelle. Hankkeet voivat olla joko useamman hakijan yhteishankkeita tai em. edellytysten täyttyessä myös yhden hakijan hankkeita.

Hankehaun valmistelua ja hankkeiden valintaa ja ohjausta varten asetetaan ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina ainakin Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien ohjelma-alueiden maakuntaliitot sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Ohjausryhmä raportoi hankekokonaisuuden edistymisestä hallituskaudeksi asetetuille Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien neuvottelukunnille, joiden tehtävänä on seurata toimien täytäntöönpanoa.